

Príloha 2

PRIEREZOVÉ TÉMY

1. Úvod

Táto príloha je súčasťou Školského vzdelávacieho programu a vymedzuje spôsob realizácie prierezových tém v súlade so Štátnym vzdelávacím programom. Prierezové témy sa rozvíjajú integrovane vo všetkých vzdelávacích oblastiach, vyučovacích predmetoch a aktivitách školy. Ich rozvoj sa uskutočňuje prostredníctvom očakávaných výstupov jednotlivých vzdelávacích oblastí a zároveň prirodzene prispieva k rozvoju gramotností, metakognície a charakteru, ktoré sú rozpracované v samostatnej prílohe Školského vzdelávacieho programu. Tým prispievajú k napĺňaniu profilu absolventa školy. Súčasťou realizácie prierezových tém je podľa charakteru učebných situácií aj prirodzené využívanie princípov integrovaného obsahového a jazykového vzdelávania (CLIL), pri ktorom sa anglický jazyk využíva ako prostriedok komunikácie, spolupráce a objavovania nových poznatkov. Konkrétna realizácia prierezových tém vo vyučovacích predmetoch je rozpracovaná v učebných osnovách jednotlivých predmetov.

2. Princípy realizácie prierezových tém

Prierezové témy sú v podmienkach Súkromnej základnej školy, Oravská cesta 11, Žilina prirodzenou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. Ich realizácia vychádza zo Školského vzdelávacieho programu školy a uplatňuje sa vo všetkých vzdelávacích oblastiach, vyučovacích predmetoch a aktivitách školy.

Pri realizácii prierezových tém škola uplatňuje tieto princípy:

- prirodzená integrácia – prierezové témy sú prirodzene začlenené do vzdelávacích oblastí, vyučovacích predmetov, školských a mimoškolských aktivít a každodenného života školy
- prepojenie s reálnym životom – učenie vychádza zo skúseností žiakov, ich potrieb a situácií každodenného života
- aktívne učenie – využívajú sa metódy podporujúce objavovanie, spoluprácu, komunikáciu, tvorivosť a riešenie problémov
- medzipredmetové prepájanie – prierezové témy vytvárajú prirodzené súvislosti medzi vzdelávacími oblasťami
- veková primeranosť – obsah, metódy a formy práce zodpovedajú vývinovým osobitostiam, skúsenostiam a možnostiam žiakov jednotlivých vzdelávacích cyklov,
- systematickosť – prierezové témy sa rozvíjajú priebežne počas celého školského roka prostredníctvom plánovaných aj prirodzených učebných situácií
- inkluzívny prístup – škola vytvára podmienky na aktívne zapojenie každého žiaka s rešpektovaním jeho individuálnych potrieb, schopností a možností
- spolupráca – na realizácii prierezových tém sa podieľajú pedagogickí a odborní zamestnanci školy v spolupráci so zákonnými zástupcami, partnermi školy a miestnou komunitou podľa charakteru aktivít
- formatívna spätná väzba – učenie je podporované priebežnou spätnou väzbou, sebahodnotením a primeraným rovesníckym hodnotením,
- účelné využívanie digitálnych technológií – digitálne technológie vrátane nástrojov umelej inteligencie sa primerane veku žiakov využívajú na podporu učenia, spolupráce,

tvorivosti a rozvoja digitálnej gramotnosti pri zachovaní zásad bezpečného, zodpovedného a etického používania

3. Spôsoby realizácie prierezových tém na škole

Prierezové témy sú realizované priebežne počas celého výchovno-vzdelávacieho procesu a tvoria prirodzenú súčasť vyučovania a života školy.

Oblasť realizácie	Spôsob realizácie
vyučovacie predmety	integrácia prierezových tém do obsahu jednotlivých vyučovacích predmetov v súlade s učebnými osnovami
medzipredmetové vzťahy	prepájanie obsahu viacerých predmetov pri riešení spoločných tém, projektov a aktivít
projektové vyučovanie	projektové dni, tematické projekty, bádateľské aktivity a zážitkové učenie
triedne a komunitné aktivity	ranné kruhy, tvorba triednych pravidiel, diskusie, riešenie modelových situácií a podpora pozitívnej klímy triedy
školské podujatia	tematické dni, kultúrne a športové podujatia, súťaže, tvorivé dielne a celoškolské projekty
exkurzie a vychádzky	poznávanie prírodného, kultúrneho a spoločenského prostredia prostredníctvom zážitkového učenia
preventívne programy	aktivity zamerané na zdravý životný štýl, bezpečnosť, prevenciu rizikového správania, rozvoj sociálnych zručností a wellbeing žiakov
spolupráca s rodinou a komunitou	zapájanie zákonných zástupcov, odborníkov a partnerských organizácií do výchovno-vzdelávacích aktivít školy
každodenný život školy	rozvoj prierezových tém prostredníctvom kultúry školy, vzájomného rešpektu, spolupráce, zodpovednosti a dodržiavania dohodnutých pravidiel
digitálne technológie	využívanie digitálnej technológie primerane veku žiakov na podporu učenia, spolupráce, tvorivosti a rozvoja digitálnej gramotnosti, zároveň aj ako podporu učenia a tvorby
hodnotenie učenia	rozvoj prierezových tém je podporovaný priebežnou spätnou väzbou, sebahodnotením, rovesníckym hodnotením a reflexiou učenia
kultúra školy	prierezové témy sa rozvíjajú aj prostredníctvom pravidiel školy, vzájomných vzťahov, školských tradícií, spoločných aktivít a každodenných situácií

Prierezové témy podporujú vytváranie bezpečného, podnetného a rešpektujúceho prostredia, v ktorom majú žiaci príležitosť rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti, hodnoty a postoje v prirodzených súvislostiach a aktívne ich uplatňovať v každodennom živote.

4. PRIEREZOVÉ TÉMY

Školský vzdelávací program rozpracúva tieto prierezové témy: Osobnostný a sociálny rozvoj, Environmentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Regionálna výchova a Ľudová kultúra a Ochrana života a zdravia. Jednotlivé prierezové témy sú spracované v jednotnej štruktúre, ktorá obsahuje charakteristiku, ciele, zameranie rozvoja, uplatnenie vo vzdelávacích oblastiach, spôsoby realizácie a príklady učebných situácií.

4.1 Osobnostný a sociálny rozvoj

Charakteristika

Osobnostný a sociálny rozvoj podporuje poznávanie seba, porozumenie druhým a budovanie bezpečných a rešpektujúcich vzťahov. Prostredníctvom učenia, hry, spoločných činností a každodenných situácií žiaci postupne rozvíjajú schopnosť primerane vyjadrovať svoje myšlienky, pocity a potreby, spolupracovať, rešpektovať dohodnuté pravidlá a preberať primeranú zodpovednosť za svoje konanie. Prierezová téma prirodzene prepája učenie so životom v triede, škole, rodine i širšej komunite.

Ciele

Prierezová téma smeruje k tomu, aby žiaci:

- spoznávali seba, svoje silné stránky a možnosti
- primerane vyjadrovali svoje myšlienky, pocity a potreby
- spolupracovali a vytvárali pozitívne vzťahy
- rešpektovali pravidlá a potreby druhých
- riešili každodenné situácie primerane svojmu veku
- rozvíjali empatiu, ohľaduplnosť a zodpovednosť

Zameranie rozvoja v 1. vzdelávacom cykle

Žiak postupne spoznáva seba a svoje miesto v triede, škole a rodine. Učí sa primerane vyjadrovať svoje myšlienky, pocity a potreby, počúvať druhých, spolupracovať a rešpektovať dohodnuté pravidlá. Prostredníctvom spoločných činností získava skúsenosti s riešením jednoduchých situácií, poskytovaním pomoci a prijímaním zodpovednosti za svoje konanie.

Uplatnenie prierezovej témy vo vzdelávacích oblastiach v 1. vzdelávacom cykle

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Jazyk a komunikácia Slovenský jazyk a literatúra Anglický jazyk	Žiaci postupne rozvíjajú schopnosť primerane vyjadrovať svoje myšlienky, pocity a skúsenosti, počúvajú druhých a reagujú na ich vyjadrenia. Jazyk využívajú pri učení, komunikácii a spolupráci v slovenskom aj anglickom jazyku.
Matematika a informatika Matematika Informatika	Žiaci spolupracujú pri riešení úloh, porovnávajú svoje postupy a hľadajú spoločné riešenia. Pri práci s digitálnymi technológiami dodržiavajú dohodnuté pravidlá, bezpečne komunikujú a rešpektujú prácu ostatných.
Človek a príroda Prvouka Vlastiveda Prírodoveda	Žiaci spoznávajú seba, svoju rodinu, školu, obec a prírodné prostredie. Pri spoločných aktivitách spolupracujú, pomáhajú si, opisujú svoje skúsenosti a prejavujú ohľaduplnosť voči ľuďom i prírode.
Človek a svet práce Pracovné vyučovanie	Žiaci plánujú jednoduché pracovné činnosti, rozdeľujú si úlohy, spolupracujú a dokončujú spoločnú prácu. Oceňujú vlastnú prácu aj prácu spolužiakov a učia sa nie byť primeranú zodpovednosť za spoločný výsledok.
Umenie a kultúra Hudobná výchova Výtvarná výchova	Žiaci vyjadrujú svoje pocity, predstavy a skúsenosti prostredníctvom hudobných, výtvarných a dramatických činností. Spoločne tvoria, prezentujú svoju tvorbu a prirodzene využívajú jednoduché piesne, riekanky a komunikačné výrazy v anglickom jazyku.
Zdravie a pohyb Telesná a športová výchova	Žiaci spolupracujú pri pohybových hrách a športových aktivitách, dodržiavajú pravidlá, povzbudzujú spolužiakov a učia sa primerane zvládať úspech aj neúspech.
Človek a spoločnosť Náboženská výchova Etická výchova	Žiaci opisujú situácie zo svojho života, pomenúvajú prejavy pomoci, kamarátstva a spolupráce. Učia sa rešpektovať druhých, riešiť jednoduché konfliktné situácie pokojnou komunikáciou a dodržiavať spoločné pravidlá.

Spôsoby realizácie v 1. vzdelávacom cykle

- učenie prostredníctvom každodenných situácií a vlastných skúseností
- vytváranie bezpečného, podnetného a rešpektujúceho prostredia
- prepájanie učenia so situáciami zo života žiakov
- prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka v autentických komunikačných situáciách
- vytváranie príležitostí na aktívnu komunikáciu, spoluprácu a vzájomnú pomoc

- poskytovanie príležitostí na sebvýjadrenie, spoločné riešenie problémov a primerané sebahodnotenie

Príklady učebných situácií

Oblasť	Príklady
Každodenný život triedy	ranné kruhy, komunitné kruhy, tvorba triednych pravidiel, reflexia spoločných zážitkov
Vyučovanie	kooperatívne učenie, diskusie, rolové hry, rovesnícke učenie, spoločné riešenie modelových situácií
CLIL	prirodzené využívanie anglického jazyka pri hrách, pohybových aktivitách, piesňach, projektoch a bežnej komunikácii primeranej veku žiakov
Školské aktivity	adaptačné aktivity, športové dni, tvorivé dielne, charitatívne a komunitné aktivity
Spolupráca s rodinou	spoločné podujatia, tvorivé popoludnia, komunitné stretnutia, zapájanie rodičov do života školy

4.2 Environmentálna výchova

Charakteristika

Environmentálna výchova vedie žiakov k spoznávaniu prírody, objavovaniu vzťahov medzi človekom a životným prostredím a zodpovednému správaniu v každodennom živote. Prostredníctvom pozorovania, skúmania, bádateľských a praktických činností žiaci objavujú prírodné javy, všimajú si zmeny vo svojom okolí a učia sa chrániť prírodu primerane svojmu veku. Prierezová téma prepája učenie s reálnymi situáciami v škole, doma i v miestnej komunite.

Ciele

Prierezová téma smeruje k tomu, aby žiaci:

- spoznávali prírodu vo svojom okolí
- pozorovali a opisovali prírodné javy
- objavovali vzťahy medzi človekom a prírodou
- vytvárali si návyky šetrného správania k životnému prostrediu
- spolupracovali pri starostlivosti o školské a miestne prostredie
- využívali získané skúsenosti pri každodenných rozhodnutiach

Zameranie rozvoja v 1. vzdelávacom cykle

Žiak postupne spoznáva prírodu vo svojom okolí prostredníctvom pozorovania, objavovania a jednoduchých bádateľských činností. Opisuje svoje zistenia, kladie otázky, hľadá odpovede na základe vlastných skúseností a vytvára si základné návyky zodpovedného správania voči životnému prostrediu. Učí sa spolupracovať pri aktivitách zameraných na ochranu prírody a starostlivosť o svoje okolie.

Uplatnenie prierezovej témy vo vzdelávacích oblastiach v 1. vzdelávacom cykle

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Jazyk a komunikácia Slovenský jazyk a literatúra Anglický jazyk	Žiaci opisujú prírodu, rozprávajú o svojich pozorovaniach a zdieľajú skúsenosti z pobytu v prírode. Pri poznávaní rastlín, živočíchov a ročných období prirodzene využívajú slovenský aj anglický jazyk.
Matematika a informatika Matematika Informatika	Žiaci pozorujú, porovnávajú a triedia údaje získané z prírody. Pri práci s digitálnymi technológiami zaznamenávajú jednoduché pozorovania a bezpečne využívajú digitálne nástroje na objavovanie prírodných javov.
Človek a príroda Prvouka Vlastiveda Prírodoveda	Žiaci pozorujú prírodné javy, opisujú svoje zistenia, kladú otázky a hľadajú odpovede na základe vlastných skúseností. Objavujú súvislosti medzi človekom, prírodou a životným prostredím.
Človek a svet práce Pracovné vyučovanie	Žiaci využívajú prírodné a recyklované materiály pri tvorivých činnostiach. Spoločne sa starajú o rastliny, školské prostredie a učia sa šetrne využívať materiály.
Umenie a kultúra Hudobná výchova Výtvarná výchova	Žiaci vyjadrujú svoje zážitky z prírody prostredníctvom hudby, výtvarných a dramatických činností. Objavujú krásu prírody a prirodzene využívajú jednoduché anglické pomenovania prírodnín, farieb a javov pri hudobných a výtvarných činnostiach.
Zdravie a pohyb Telesná a športová výchova	Žiaci objavujú prírodu prostredníctvom pohybových aktivít v exteriéri. Dodržiavajú pravidlá bezpečného správania a ohľaduplne sa správajú k prírodnému prostrediu.
Človek a spoločnosť Náboženská výchova Etická výchova	Žiaci opisujú, ako môžu svojím správaním prispieť k ochrane prírody. Spolupracujú pri aktivitách zameraných na starostlivosť o spoločné prostredie a prejavujú úctu k životu vo všetkých jeho podobách.

Spôsoby realizácie v 1. vzdelávacom cykle

- učenie prostredníctvom priameho kontaktu s prírodou
- pozorovanie, objavovanie a jednoduché bádateľské činnosti
- prepájanie učenia s každodennými skúsenosťami žiakov
- vytváranie príležitostí na spoluprácu pri starostlivosti o školské a miestne prostredie
- prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka pri poznávaní okolitého sveta
- vytváranie návykov zodpovedného a šetrného správania voči životnému prostrediu

Príklady učebných situácií

Oblasť	Príklady
Každodenný život triedy	triedenie odpadu, starostlivosť o rastliny, šetrenie vodou a energiou, udržiavanie poriadku v triede a okolí školy
Vyučovanie	bádateľské aktivity, pozorovanie prírody, jednoduché pokusy, projektové a kooperatívne učenie
CLIL	poznávanie rastlín, živočíchov, počasia a ročných období s prirodzeným využívaním anglického jazyka pri hrách, pozorovaniach a projektoch
Pobyt vonku	vychádzky, environmentálne hry, školská záhrada, učenie v exteriéri, čistenie okolia školy
Spolupráca s komunitou	environmentálne dni, zberové aktivity, výsadba zelene, spolupráca s miestnymi organizáciami a rodičmi

4.3 Mediálna výchova

Charakteristika

Mediálna výchova pripravuje žiakov na primerané využívanie médií a digitálnych technológií pri učení aj v každodennom živote. Prostredníctvom práce s primeranými textami, obrazmi, zvukom a digitálnymi médiami sa žiaci učia vyhľadávať informácie, porozumieť ich obsahu, rozlišovať medzi skutočnosťou a fikciou a bezpečne využívať médiá pri učení aj v každodennom živote. Prierezová téma podporuje zodpovednú komunikáciu, tvorivosť a bezpečné správanie v mediálnom prostredí.

Ciele

Prierezová téma smeruje k tomu, aby žiaci:

- spoznávali rôzne druhy médií a ich využitie
- vyhľadávali, pozorovali a porovnávali informácie z rôznych zdrojov
- primerane vyjadrovali svoje názory na mediálne obsahy
- vytvárali jednoduché mediálne výstupy
- bezpečne a zodpovedne využívali digitálne technológie,
- dodržiavali pravidlá rešpektujúcej komunikácie v digitálnom aj reálnom prostredí

Zameranie rozvoja v 1. vzdelávacom cykle

Žiak postupne spoznáva rôzne médiá a učí sa primerane využívať informácie získané z textov, obrázkov, zvukových a digitálnych zdrojov. Vyhľadáva jednoduché informácie, opisuje ich vlastnými slovami, porovnáva ich a využíva pri učení a každodenných situáciách. Učí sa bezpečne komunikovať, vytvárať jednoduché mediálne výstupy a rešpektovať pravidlá správania v digitálnom prostredí.

Uplatnenie prierezovej témy vo vzdelávacích oblastiach v 1. vzdelávacom cykle

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Jazyk a komunikácia Slovenský jazyk a literatúra Anglický jazyk	Žiaci počúvajú, čítajú a sledujú primerané texty a mediálne obsahy. Vyhľadávajú jednoduché informácie, rozprávajú o nich a prirodzene využívajú slovenský aj anglický jazyk pri práci s textom, obrazom a zvukom.
Matematika a informatika Matematika Informatika	Žiaci vyhľadávajú, triedia a porovnávajú údaje z rôznych zdrojov. Pri práci s digitálnymi technológiami vytvárajú jednoduchý digitálny obsah a dodržiavajú pravidlá bezpečného správania.
Človek a príroda Prvouka Vlastiveda Prírodoveda	Žiaci získavajú informácie z kníh, obrázkov, máp, digitálnych zdrojov a vlastného pozorovania. Porovnávajú získané informácie s vlastnými skúsenosťami a opisujú svoje zistenia.
Človek a svet práce Pracovné vyučovanie	Žiaci vytvárajú jednoduché návody, obrázkové postupy a prezentujú výsledky svojej práce. Pri práci využívajú primerané digitálne nástroje a rešpektujú autorskú tvorbu druhých.
Umenie a kultúra Hudobná výchova Výtvarná výchova	Žiaci pozorujú, porovnávajú a vytvárajú obrazové, hudobné a audiovizuálne výstupy. Pri tvorivých aktivitách prirodzene využívajú jednoduché anglické výrazy, piesne a digitálne médiá
Zdravie a pohyb Telesná a športová výchova	Žiaci sledujú jednoduché obrazové návody a pokyny pri pohybových aktivitách. Učia sa bezpečne využívať digitálne technológie pri pohybe a ochrane zdravia
Človek a spoločnosť Náboženská výchova Etická výchova	Žiaci rozprávajú o mediálnych situáciách zo svojho života, opisujú prejavy rešpektujúcej komunikácie a učia sa bezpečne reagovať v digitálnom prostredí.

Spôsoby realizácie v 1. vzdelávacom cykle

- využívanie rozmanitých textových, obrazových, zvukových a digitálnych zdrojov
- prepájanie mediálnych skúseností s každodenným životom žiakov
- rozvíjanie aktívnej komunikácie, tvorivosti a spolupráce
- prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka pri práci s médiami
- vytváranie príležitostí na aktívnu komunikáciu, tvorivosť a spoluprácu
- budovanie návykov bezpečného a zodpovedného správania v digitálnom prostredí

Príklady učebných situácií

Oblasť	Príklady
Každodenný život triedy	triedne oznamy, školský rozhlas, nástenky, dokumentovanie školských aktivít

Oblasť	Príklady
Vyučovanie	práca s detskými knihami, časopismi, obrázkami, videami, podcastmi, digitálnymi aplikáciami a interaktívnymi úlohami
CLIL	využívanie jednoduchých anglických textov, obrázkov, videí, piesní a digitálnych materiálov pri poznávaní nových tém
Projektové aktivity	tvorba plagátov, komiksov, fotografií, krátkych videí, prezentácií alebo triednych časopisov
Bezpečnosť v online prostredí	aktivity zamerané na bezpečné správanie na internete, ochranu osobných údajov a rešpektujúcu komunikáciu v digitálnom prostredí

4.4 Multikultúrna výchova

Charakteristika

Multikultúrna výchova pomáha žiakom spoznávať rozmanitosť ľudí, jazykov, kultúr a spôsobov života a vytvárať si úctu k druhým. Prostredníctvom spoločných aktivít, rozhovorov, literatúry, umenia a poznávania rôznych tradícií žiaci objavujú, že každý človek je jedinečný a zároveň patrí do rôznych spoločenstiev. Učia sa komunikovať, spolupracovať a správať sa s úctou a ohľaduplnosťou voči druhým.

Ciele

Prierezová téma smeruje k tomu, aby žiaci:

- spoznávali rozmanitosť ľudí, jazykov a kultúr
- opisovali podobnosti a rozdiely medzi ľuďmi a spôsobmi života
- rešpektovali dôstojnosť každého človeka
- spolupracovali s rovesníkmi a oceňovali prínos spoločnej práce
- primerane komunikovali v rôznych situáciách
- prejavovali ohľaduplnosť, pomoc a záujem o druhých

Zameranie rozvoja v 1. vzdelávacom cykle

Žiak postupne spoznáva rozmanitosť ľudí vo svojej triede, škole, rodine a okolí. Rozpráva o svojich skúsenostiach, opisuje zvyky, tradície a sviatky, porovnáva ich s tradíciami iných a objavuje spoločné znaky aj rozdiely. Pri spoločných činnostiach spolupracuje, rešpektuje druhých a primerane komunikuje v slovenskom aj anglickom jazyku.

Uplatnenie prierezovej témy vo vzdelávacích oblastiach v 1. vzdelávacom cykle

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Jazyk a komunikácia Slovenský jazyk a literatúra Anglický jazyk	Žiaci čítajú a počúvajú príbehy z rôznych krajín, rozprávajú o svojich skúsenostiach a opisujú podobnosti a rozdiely medzi ľuďmi a kultúrami. Pri spoločných aktivitách prirodzene komunikujú v slovenskom aj anglickom jazyku.

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Matematika a informatika Matematika Informatika	Žiaci spolupracujú pri riešení úloh, rešpektujú rôzne postupy riešenia a zdieľajú svoje nápady. Pri práci s digitálnymi technológiami spoznávajú informácie o krajinách a kultúrach z primeraných zdrojov.
Človek a príroda Prvouka Vlastiveda Prírodoveda	Žiaci spoznávajú spôsob života ľudí v rôznych prírodných podmienkach, porovnávajú svoje skúsenosti a opisujú, ako prostredie ovplyvňuje každodenný život.
Človek a svet práce Pracovné vyučovanie	Žiaci vytvárajú výrobky inšpirované rôznymi kultúrnymi tradíciami, spolupracujú pri spoločnej práci a oceňujú rozmanitosť nápadov a tvorivých riešení.
Umenie a kultúra Hudobná výchova Výtvarná výchova	Žiaci spoznávajú hudbu, výtvarné umenie, rozprávky a tradície rôznych krajín. Prostredníctvom vlastnej tvorby vyjadrujú svoje zážitky a prirodzene využívajú jednoduché piesne, riekanky a výrazy v anglickom jazyku.
Zdravie a pohyb Telesná a športová výchova	Žiaci hrajú pohybové hry z rôznych krajín, spolupracujú, dodržiavajú pravidlá a rešpektujú spolužiakov pri spoločných aktivitách.
Človek a spoločnosť Náboženská výchova Etická výchova	Žiaci opisujú situácie, v ktorých si ľudia pomáhajú, spolupracujú a prejavujú úctu. Rozprávajú o rodinných tradíciách, sviatkoch a zvykoch a rešpektujú rozmanitosť životných skúseností.

Spôsoby realizácie v 1. vzdelávacom cykle

- vytváranie bezpečného a rešpektujúceho prostredia
- učenie prostredníctvom spoločných zážitkov, hry a spolupráce,
- spoznávanie rozmanitosti prostredníctvom literatúry, umenia a každodenných situácií
- prepájanie učenia so skúsenosťami žiakov a životom školy
- prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka pri spoločných činnostiach
- vytváranie príležitostí na vzájomnú pomoc, rešpektujúcu komunikáciu a spoluprácu

Príklady učebných situácií

Oblasť	Príklady
Každodenný život triedy	spoločné oslavy, triedne a školské podujatia, prezentovanie rodinných tradícií a zvykov
Vyučovanie	čítanie príbehov z rôznych krajín, porovnávanie zvykov, práca s mapou, fotografiami a detskou literatúrou

Oblasť	Príklady
CLIL	spoznávanie krajín, sviatkov, zvierat, jedál a tradícií s prirodzeným využívaním anglického jazyka pri hrách, piesňach, projektoch a rozhovoroch
Projektové aktivity	Deň jazykov, kultúrne dni, tvorivé dielne, medzinárodné projekty primerané veku žiakov
Spolupráca s komunitou	stretnutia s rodičmi, hosťami alebo členmi komunity, ktorí predstavujú rôzne tradície, jazyky a kultúry

4.5 Regionálna výchova a ľudová kultúra

Charakteristika

Regionálna výchova a ľudová kultúra vedie žiakov k spoznávaniu miesta, kde žijú, jeho prírodných, kultúrnych a historických osobitostí. Prostredníctvom zážitkového učenia, pozorovania, rozhovorov, tvorivých činností a stretávania sa s miestnymi tradíciami objavujú hodnoty svojho regiónu a vytvárajú si pozitívny vzťah k domovu. Spoznávajú ľudové tradície, zvyky, remeslá, piesne, tance a rozprávania ako prirodzenú súčasť kultúrneho dedičstva.

Ciele

Prierezová téma smeruje k tomu, aby žiaci:

- spoznávali svoju obec, región a ich osobitosti
- opisovali prírodné, kultúrne a historické zaujímavosti svojho okolia
- objavovali ľudové tradície, zvyky, remeslá a sviatky
- vytvárali pozitívny vzťah k miestu, kde žijú
- spolupracovali pri poznávaní a prezentovaní regionálnych tradícií
- vážili si kultúrne dedičstvo a podieľali sa na jeho zachovávaní primerane svojmu veku

Zameranie rozvoja v 1. vzdelávacom cykle

Žiak postupne spoznáva svoju obec, región a ich prírodné, kultúrne a historické osobitosti. Rozpráva o miestach, ktoré pozná, opisuje tradície, sviatky a zvyky svojej rodiny a regiónu. Prostredníctvom spoločných zážitkov, tvorivých činností a stretnutí s miestnou komunitou objavuje hodnotu kultúrneho dedičstva a spolupracuje pri jeho poznávaní a prezentovaní.

Uplatnenie prierezovej témy vo vzdelávacích oblastiach v 1. vzdelávacom cykle

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Jazyk a komunikácia Slovenský jazyk a literatúra Anglický jazyk	Žiaci čítajú a počúvajú regionálne rozprávky, povesti a príbehy. Rozprávajú o svojej obci, rodine a tradíciách a prirodzene využívajú slovenský aj anglický jazyk pri poznávaní svojho okolia.

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Matematika a informatika Matematika Informatika	Žiaci zbierajú, triedia a porovnávajú jednoduché údaje o svojej obci a regióne. Pri práci s digitálnymi technológiami vyhľadávajú primerané informácie, fotografie a mapy svojho okolia.
Človek a príroda Prvouka Vlastiveda Prírodoveda	Žiaci spoznávajú prírodu, významné miesta, zaujímavosti a zmeny vo svojom okolí. Pozorujú, opisujú a porovnávajú prírodné a kultúrne prvky regiónu.
Človek a svet práce Pracovné vyučovanie	Žiaci spoznávajú tradičné remeslá a prírodné materiály. Vytvárajú jednoduché výrobky inšpirované ľudovou kultúrou a spolupracujú pri spoločných tvorivých činnostiach.
Umenie a kultúra Hudobná výchova Výtvarná výchova	Žiaci spievajú ľudové piesne, spoznávajú regionálne tance, ornamenty a výtvarné tradície. Prostredníctvom vlastnej tvorby prezentujú svoje zážitky a prirodzene využívajú jednoduché anglické pomenovania miest, farieb, symbolov a predmetov.
Zdravie a pohyb Telesná a športová výchova	Žiaci sa zapájajú do pohybových hier a tanečných aktivít inšpirovaných ľudovými tradíciami. Dodržiavajú pravidlá, spolupracujú a objavujú radosť zo spoločného pohybu.
Človek a spoločnosť Náboženská výchova Etická výchova	Žiaci rozprávajú o rodinných tradíciách, sviatkoch a významných udalostiach. Spolupracujú pri príprave spoločných aktivít, rešpektujú tradície svojho regiónu a oceňujú kultúrne dedičstvo

Spôsoby realizácie v 1. vzdelávacom cykle

- učenie prostredníctvom priameho poznávania miestneho prostredia
- prepájanie učenia so skúsenosťami žiakov, rodiny a komunity
- využívanie zážitkových, tvorivých a bádateľských činností
- rozvíjanie spolupráce pri poznávaní a prezentovaní regionálnych tradícií
- prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka pri poznávaní regiónu
- vytváranie príležitostí na aktívne spoznávanie a uchovávanie kultúrneho dedičstva

Príklady učebných situácií

Oblasť	Príklady
Každodenný život triedy	pripomínanie miestnych tradícií, regionálnych sviatkov a významných osobností
Vyučovanie	práca s regionálnymi povestami, mapami, fotografiami, kronikami, ľudovou literatúrou a miestnymi príbehmi

Oblasť	Príklady
CLIL	poznávanie obce, regiónu, prírody, pamiatok a tradícií s prirodzeným využívaním anglického jazyka pri hrách, projektoch, prezentáciách a vychádzkach
Projektové aktivity	Deň regiónu, výstavy, tvorivé dielne, školské folklórne podujatia, projekt „Moja obec“ alebo „Moja rodina“
Spolupráca s komunitou	návštevy múzeí, galérií, remeselníkov, folklórnych súborov, kultúrnych inštitúcií a stretnutia s pamätníkmi alebo miestnymi osobnosťami

4.6 Ochrana života a zdravia

Charakteristika

Ochrana života a zdravia podporuje osvojovanie návykov, ktoré prispievajú k ochrane zdravia, bezpečnosti a zodpovednému správaniu v každodennom živote. Prostredníctvom pohybových, praktických, zážitkových a modelových činností žiaci spoznávajú situácie, ktoré môžu ohroziť zdravie alebo bezpečnosť, a učia sa na ne primerane reagovať. Prierezová téma podporuje starostlivosť o vlastné zdravie, ohľaduplnosť voči druhým a bezpečné správanie doma, v škole, v prírode aj v cestnej premávke.

Ciele

Prierezová téma smeruje k tomu, aby žiaci:

- osvojovali si návyky podporujúce zdravie a bezpečné správanie
- dodržiavali pravidlá bezpečnosti pri učení, hre a pohybových aktivitách
- rozpoznávali situácie, ktoré môžu ohroziť zdravie alebo život
- primerane reagovali v jednoduchých mimoriadnych situáciách
- poskytl primeranú pomoc podľa svojich možností a vedeli požiadať o pomoc
- správali sa zodpovedne voči sebe, druhým aj okoliu

Zameranie rozvoja v 1. vzdelávacom cykle

Žiak postupne spoznáva zásady bezpečného správania a zdravého životného štýlu. Dodržiava dohodnuté pravidlá pri učení, hre a pohybových aktivitách, rozpoznáva jednoduché rizikové situácie a primerane na ne reaguje. Učí sa požiadať o pomoc, poskytnúť primeranú pomoc podľa svojich možností a správať sa zodpovedne voči sebe aj druhým.

Uplatnenie prierezovej témy vo vzdelávacích oblastiach v 1. vzdelávacom cykle

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Jazyk a komunikácia Slovenský jazyk a literatúra Anglický jazyk	Žiaci počúvajú, čítajú a rozprávajú o situáciách súvisiacich so zdravím a bezpečnosťou. Opisujú správne postupy a prirodzene využívajú slovenský aj anglický jazyk pri pomenúvaní pravidiel, činností a predmetov súvisiacich s ochranou zdravia.

Vzdelávacia oblasť a vyučovacie predmety	Uplatnenie prierezovej témy
Matematika a informatika Matematika Informatika	Žiaci riešia jednoduché situácie zamerané na bezpečné správanie a pri práci s digitálnymi technológiami dodržiavajú pravidlá bezpečnosti a ochrany osobných údajov.
Človek a príroda Prvouka Vlastiveda Prírodoveda	Žiaci spoznávajú zásady zdravého životného štýlu, bezpečného správania v prírode, doma a v škole. Pozorujú situácie, ktoré môžu ohroziť zdravie, a opisujú, ako na ne primerane reagovať.
Človek a svet práce Pracovné vyučovanie	Žiaci bezpečne používajú pracovné pomôcky a materiály, dodržiavajú pravidlá bezpečnosti pri práci a udržiavajú poriadok na pracovisku.
Umenie a kultúra Hudobná výchova Výtvarná výchova	Žiaci prostredníctvom výtvarných, hudobných a dramatických činností znázorňujú situácie podporujúce zdravie a bezpečné správanie. Pri spoločných aktivitách prirodzene využívajú jednoduché anglické výrazy súvisiace so zdravím, pohybom a bezpečnosťou.
Zdravie a pohyb Telesná a športová výchova	Žiaci dodržiavajú pravidlá bezpečnosti pri pohybových aktivitách, spolupracujú, poskytujú si vzájomnú pomoc a učia sa primerane reagovať v jednoduchých krízových situáciách.
Človek a spoločnosť Náboženská výchova Etická výchova	Žiaci opisujú situácie, v ktorých môžu pomôcť druhým, požiadať o pomoc alebo predísť nebezpečenstvu. Rozprávajú o zodpovednom správaní, spolupráci a ohľaduplnosti v každodennom živote.

Spôsoby realizácie v 1. vzdelávacom cykle

- učenie prostredníctvom praktických, zážitkových a modelových situácií
- vytváranie bezpečného prostredia na učenie, pohyb a spoluprácu
- prepájanie tém ochrany zdravia s každodennými skúsenosťami žiakov
- využívanie pohybových aktivít, preventívnych činností a zásad zdravého životného štýlu
- prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka pri každodenných situáciách súvisiacich so zdravím a bezpečnosťou
- rozvíjanie zodpovedného správania voči sebe, druhým a okoliu

Príklady učebných situácií

Oblasť	Príklady
Každodenný život triedy	nácvik bezpečného správania v škole, evakuácie, triedne pravidlá, starostlivosť o zdravie a hygienu

Oblasť	Príklady
Vyučovanie	modelové situácie, rozhovory, praktické ukážky, zážitkové učenie, aktivity zamerané na prevenciu úrazov a podporu zdravia
CLIL	prirodené využívanie anglického jazyka pri pohybových aktivitách, hrách, pomenúvaní častí tela, hygienických návykov, bezpečnostných pokynov a zdravého životného štýlu
Pohybové a pobytové aktivity	účelové cvičenia, pobyt v prírode, športové dni, turistické vychádzky, dopravná výchova, škola v prírode
Spolupráca s odborníkmi	stretnutia so zdravotníkmi, príslušníkmi záchranných zložiek, policajtmí, hasičmi alebo pracovníkmi Červeného kríža

5. MONITOROVANIE A ODPORÚČANIA PRE REALIZÁCIU PRIEREZOVÝCH TÉM

Monitorovanie realizácie prierezových tém

Realizácia prierezových tém je prirodzenou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu a priebežne sa sleduje počas vyučovania, projektových aktivít, mimoškolských podujatí a života školy. Prierezové témy sa neuplatňujú ako samostatné vyučovacie predmety, ale sú integrované do jednotlivých vzdelávacích oblastí, tematických celkov a každodenných činností školy.

Monitorovanie sa zameriava najmä na:

- začlenenie prierezových tém do plánovania vyučovania
- primeranosť aktivít vzhľadom na vek a potreby žiakov
- prepájanie prierezových tém s reálnymi situáciami a skúsenosťami žiakov
- využívanie aktívnych, zážitkových a kooperatívnych foriem učenia
- podporu bezpečného, rešpektujúceho a podnetného prostredia školy
- spoluprácu školy s rodičmi, komunitou a externými partnermi

Monitorovanie realizácie prierezových tém vykonáva vedenie školy, pedagogickí zamestnanci a metodické orgány školy prostredníctvom hospitácií, vzájomných konzultácií, pedagogických rád, analýzy pedagogickej dokumentácie a vyhodnocovania školských aktivít.

Odporúčania pre realizáciu prierezových tém

Pri realizácii prierezových tém sa odporúča:

- plánovať ich ako prirodzenú súčasť vyučovania vo všetkých vzdelávacích oblastiach
- prepájať obsah s reálnymi životnými situáciami a skúsenosťami žiakov
- využívať zážitkové, bádateľské, tvorivé a projektové učenie
- vytvárať príležitosti na spoluprácu, komunikáciu a aktívnu účasť žiakov
- vytvárať príležitosti na prirodzené využívanie slovenského aj anglického jazyka pri primeraných aktivitách
- zapájať rodičov, odborníkov a miestnu komunitu do realizácie školských aktivít
- pravidelne vyhodnocovať prínos realizovaných aktivít a podľa potrieb ich aktualizovať

Realizácia prierezových tém sa priebežne vyhodnocuje ako súčasť autoevalvácie školy. Získané poznatky slúžia na skvalitňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu, plánovanie ďalších aktivít a podporu rozvoja žiakov v súlade s cieľmi školského vzdelávacieho programu.

Záver

Prierezové témy sa prirodzene prepájajú, vzájomne dopĺňajú a rozvíjajú sa vo všetkých vzdelávacích oblastiach. Ich realizácia podporuje rozvoj gramotností, metakognície a charakteru a prispieva k tomu, aby žiaci využívali získané poznatky, zručnosti a skúsenosti v každodennom živote. Výber konkrétnych stratégií, metód a organizačných foriem je v kompetencii pedagogického zamestnanca a vychádza z cieľov vzdelávania, charakteru prierezovej témy a potrieb žiakov. Dokument sa primerane aktualizuje v nadväznosti na rozširovanie kurikulárnej reformy do ďalších ročníkov školy.